

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. I. Quædam circa ultimum finem annotantur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

DISPUTATIO LXXXIII.

De Beatitudine secundum se.

P RIMUM in intentione est ultimum in executione: cum ergo S. Thomas, absolutis in primâ Theologiæ suæ parte iis, quæ ad Dei, primique ejus operis, naturæ scilicet Angelicæ, mundique fabricæ cognitionem pertinent, sermonem reliquum in hominis consideratione impendat, eoque ad finem ultimum perducendo, hunc de Beatitudine tractatum reliquis omnibus, veluti scopum præfigit: mox varias de iis rebus disputationes instituit, quæ vel ad hujus adeptionem finis deserviunt (ut sunt gratia, virtutes, Christi que imprimis merita, sanctissimæque ab eo instituta Sacramenta, quæ veluti cælestes quidam canales divinam in nos gratiam derivant) vel quæ è contrario ab hoc sine avertunt, hominibusque, ne eum consequantur sunt impedimento, qualia sunt vitia & peccata, quæ quisquis admittit, summi Numinis offensionem incurrit, pœnæque se reddit obnoxium; & si gravia sint, iisque per pœnitentiam non deletis ex hac vitâ decedat, à Sanctorum eum consortio, cælestique beatitudine æternum excludunt. Nos itaque sancti Doctoris vestigiis insistentes, hanc ab eo traditam methodum, rerumque Theologicarum distributionem sequemur & de Beatitudine primum, finisque hominis ultimo agemus: alia deinde suo quaque ordine tractabimus.

SECTIO PRIMA.

Quædam circa ultimum finem annotantur.

I. **Q**UÆ ad rationem finis & mediorum generatim spectant, latè in physicis discussimus Disp. 23. dum de causâ finali, & in libris de animâ dum de voluntate, Disp. similiter 23. & 27. ubi diximus intentionem formalem finis esse virtualiter & implicite electionem alicujus medii, & contra electionem formalem medii esse virtualiter & implicite intentionem finis, si nimirum eligatur ut medium: & hoc sensu Disp. illâ 27. sect. 1. diximus intentionem & electionem esse eundem actum: intentio tamen formalis distinguitur realiter ab electione formali, & cam ut causa infert.

II. Bonum etiam Disp. 23. de Anima sect. 1. dividi diximus in *utile, jucundum, & honestum*, illudque medii, hæc finis rationem sortiri. Bonum tamen utile, licet non propter se, in se nihilominus & per se amari potest, ut dictum est locis citatis, cum verè in se habeat bonitatem, seu efficacitatem ad finem consequendum, & hæc efficacia medio est intrinseca, nec eam habet à fine derivatam. Medii tamen efficacia in ratione bona & appetibilis pendet à bonitate finis, hic enim si delinat esse bonus, efficacia medii, licet eadem manens physicè, non est amplius bona, nec appetibilis: unde sub hac ratione connotat

bonitatem finis. Utrum autem medium per quod proximè acquiritur finis, dici possit finis respectu medii remotioris, negant aliqui, alii affirmant: quæstio est de modo loquendi, & concedi potest, si per finem intelligatur omne illud propter quod aliquid amatur, sive illud propter quod amatur, ametur propter se sive non.

Illud verò notandum quod docet S. Thomas hic, art. 5. 6. & 7. non fines solum ultimos particulares in hac vel illâ serie operationum humanarum dari, sed ulterius finem aliquem simpliciter ultimum existere, totiusque vitæ humanæ, ad quem scilicet tanquam ad supremum bonum cætera omnia referuntur. Hoc est fide certum, ipsaque naturalis ratio dicitur, omnes desiderare beatitudinem in genere, seu prout dicit carentiam omnis mali, & omnis boni affluentiam, licet multi, vel in quo hæc Beatitudo sita sit ignorent, vel illud amplecti remuant. Nec hominis tantum, sed cæterarum etiam omnium rerum unus datur ultimus finis, nimirum Deus. Ad quam rem apostolus S. Ambrosius Enarrat. in Psal. 38. *Ille, inquit, qui verus est finis, non unus est finis, sed omnium.*

Unde ulterius addo, hominem omnia propter finem ultimum operari, non quod omnia, etiam peccata referat ad Deum (ut contra nonnullos Thomistas docent communiter omnes, cum in terminis, implicare videatur peccatum ullum in Deum referri) sed quod homo quicquid agit vel appetit, agat & appetat propter ultimum finem, in communi conceptum, seu prout abstrahit ab hoc vel illo fine particulari, ut docet S. Thomas citatus

III. Datur finis aliquis simpliciter ultimus, & sit. primum, seu summum bonum.

Non hominis tantum, sed omnium rerum finis ultimus est Deus.

IV. Quo pacto homo omnia propter ultimum finem operatur.

citatus, & particularibus suis operationibus tendat ad bonum aliquod supremum solum prout est bonum satiativum in genere, & mali omnis vitativum.

V. Nec tamen hoc ita intelligendum est, quasi unaquaque particularis operatio ex formali & explicita summi boni intentione fiat, etiam generaliter, & solum in confuso, seu ut est bonum satiativum, sed cum unumquodque bonum particulare sit participatio quaedam boni universalis satiativi, quavis etiam particularis appetitio, quatenus fertur in bonum particulare, est interpretative & virtualiter appetitio summi boni, seu boni satiativi ut sic: eaque ratione omnes, particularibus suis operationibus in actu exercito tendunt ad beatitudinem hoc modo confuse cognitam.

SECTIO SECUNDA.

In quo sita sit, beatitudo nostra objectiva.

I. Appetitus beatitudinis omnibus a natura insitus.

Dacent omnes beatitudinem cunctos experere.

Philosophia cuiusdam auctum.

II. In quo sita sit beatitudo, maxima est sententiarum diversitas.

III. Beatitudo nequit in divitiis consistere.

VIVERE omnes beatè volunt, inquit Philosophus, sed ad providendum quid sit, quod beatam vitam efficiat, caligant. Omnibus nimirum a naturâ insitum est, ut beatitudinem, felicemque vivendi rationem expectant, ac vite totius, & singularum etiam, ut diximus, actionum veluti scopum sibi præfixum habeant: hoc sacri Scriptores, hoc profani, hoc Patres, hoc Philosophi testantur, cujus rei indicium est, quod I. de divin. observat Cicero: Antiquis scilicet in more positum semper fuisse, ut rebus omnibus agendis, Quod felix faustissime sit, præmitterent. Clarius multo hoc tradit S. Augustinus de Trinitate, ubi cum retulisset, quædam auditoribus suis promississe, dicturum se iis quid in animo haberent, cumque suspensos nonnihil eos tenuisset, tandem dixisse, vultis omnes carò vendere, & vili emere: Rectius dixisset, inquit S. Augustinus, Vultis omnes esse beati: ita nimirum hæc omnium animis insedit cogitatio, ut nullus beatitudinem mente non revolvat, nullus eam votis omnibus non exposcat.

Omnes ergo, vel ipsâ naturâ duce ad beatitudinem tendunt, eamque consequuntur. Quam verò in hoc cuncti conspirant, aliquam dari felicitatem, ita in quo demum ea sita sit, non minor est opinionum diversitas, dum non rationis ductum, sed suum quisque sequens affectum, propriam sibi & peculiarem cudit beatitudinem. Avarus opes, ambitiosus honores, luxuriosus voluptates, hic gloriam, famam, existimationem, nominisque splendorem, alii alia, nihilo tamen his meliora diligit, in quæ toto studio ferantur: quæ ubi nacti fuerint, tum verò summum se bonum adeptos autumant, & ad felicitatis apicem pervenisse.

Sed in nullo horum consistere beatitudinem, luce clarius est. Inprimis non in divitiis, beatitudo namque constans esse debet & stabilis, solitudinisque omnis ac molestia expers: divitiæ autem fluxæ sunt & caducæ, unde homines frequenter à rerum omnium affluentia, florentissimaque fortunâ ad egestatem, à summâ copia ad humanam inopiam, momento veluti redactos vidimus. Deinde divitiæ habentis animum infinitis curis & anxietatibus distendunt, & tam novas opes acquirendi desiderio, tum metu amittendi acquisitas, in mille quasi partes eum diserpunt. Hinc Seneca auri argentique thesauros, quos tantâ

aviditate congerunt homines, iisque habitis beatos se existimant, negat divitiarum, nodum felicitatis nomine compellendos: Pecunia, inquit, neminem divitem facit. S. etiam Augustinus lib. 7. de Civit. cap. 12. pecuniosum inter & divitem ait distinguendum, & cum qui generoso animo opes contemnit, quantumvis egestate prematur, illo affirmat esse ditiozem; is enim cum & ex insatiabili habendi cupiditate nullum divitias accumulandi finem faciat, & ex vehemente erga eos affectu, partis sæpè non utatur, in maximâ rerum abundantia vivit pauperimus; hic verò (nihil quippe desideranti nihil deest) in summâ etiam inopiâ est ditissimus. Brevius rem hanc in presenti expedio, quod eam fusè in Prometheo Christiano tractaverim Disp. 7. & 10. utpote quæ ad philosophiam moralem potius, quam ad Theologiam spectat.

In gloriâ etiam, honore, famâ, existimatione, & similibus consistere nequit felicitas, hæc enim omnia inania sunt, nihilque in se sinceri, nihil solidi continent, & quisquis ea sectatur, vento pascitur. His proinde satiri (quod tamen beatitudinis proprium est) nemo potest. Deinde, ut rectè Seneca Epistolâ 124. Vanum & volatile quiddam gloria, auræque mobilis, & in cujus prosecutione ubi diuturnos quis labores impenderit, jamque eam se apprehendisse arbitratur, elabitur illuc, vacuumque illum, & ingenti, quam animo conceperat, spe frustratum relinquit. Infelicissima proinde sapientum omnium judicio habita semper est ea felicitas, quæ in ore hominum, vulgiquæ opinione, tam lubrico scilicet fundamento est sita. Videatur liber Moralium n. præcedente citatus, ubi Disp. 9. latius hoc argumentum sum prosecutus.

Omnium autem minimè in voluptate, corporisque oblectamentis constitui potest beatitudo, utpote & fordidis, & felle mixtis: dum enim succatâ quadam dulcedine falsisque deliciarum illecebris mortales ad se alliciunt, acerbissimum doloris stimulum eorum cordibus infigunt, & ficta illa dulcedo in veram definit amaritudinem, lætæque initia tristes pariunt exitus. Alias his similes quorundam de beatitudine opiniones refert S. Thomas hic, q. 2. & optimè refellit.

Imò eoque processerunt antiqui illi Philosophi lumine fidei destituti, ut teste Varrone (idemque refert S. Augustinus lib. 19. de Civit. Dei, cap. primo) ducentas octoginta octo diversas de summo bono seu beatitudine objectivâ excogitaverint sententias, falsas omnes, & à ratione prorsus alienas. Veritas nimirum una, via erandi infinita, & ubi à recto semel quis tramite deflexit, in varios se anfractus & labyrinthos implicat, dumque sua sibi somnia, velut oracula proponit, & maximè sibi sapere videtur, maximè desipit.

Hæc ergo omnia tanquam vel ipsi nature lumini parum consona ut relinquamus, cum communi Orthodoxorum omnium sententiâ dico summum bonum nostrum seu beatitudinem objectivam esse Deum. Hoc fides, hoc ratio, hoc inditus cunctis à naturâ instinctus indicat; Deus quippe solus plenè satiare animam potest, & consequenter solus beare. Hinc Gen. 15. v. 1. dicit Deus Abrahamo, Ego merces tua magna nimis. I. Joan. 5. v. 2. Hic est verus Deus, & vita æterna. Quæ clarè ostendunt Deum esse beatitudinem nostram objectivam, seu rem illam, cuius adeptioe plenè reddimur felices.

SECTIO

Seneca Ep. 120.

Quidam in divitiis peres, alii in paupertate ditissimi.

IV. In honore, famâ, ac splendore nemini nullus restat felicitas.

Infelix felicitas in ore vulgi sita.

V. In voluptate consistere non potest beatitudo.

VI. 288. diversitas de beatitudinis sententia.

Veritas una, via errandi infinita.

VII. Summum bonum nostrum, seu beatitudinem objectivam est Deus.